

Neuropathische pijn

Opioiden
–zie fase 3

Tricyclische antidepressiva

- amitriptyline (Tryptizol®)
Opbouwschema: start 10–25 mg a.n., op te hogen met 10–25 mg per 3–7 dagen tot gemiddeld 50 mg per 24 uur, max. 100mg/24uur, ouderen aanvankelijk 10mg/24 uur
- Alternatieven: nortriptyline (Nortrilen®), doxepine (Sinequan®), clomipramine (Anafranil®)

Niet tricyclische antidepressiva

- duloxetine (Cymbalta®), start 60 mg, na 1–2 weken ophogen, max. 120 mg/24 uur
- venlafaxine (Efexor®), start 37,5 mg, na 1 week ophogen, max. 150 mg/24 uur

Anti-epileptica

- gabapentine (Neurontin®): 3 dd 300–1200 mg
Opbouwschema: dag 1: 300 mg, dag 2: 2dd 300 mg, dag 3: 3dd 300 mg, dag 4–14: 900–1800 mg/24 uur, vanaf dag 14: 1800–3600 mg/24 uur^[1]
- pregabalin (Lyrica®) start met 150 mg/24 uur in 2 tot 3 doses, indien nodig elke 3–7 dagen verhogen tot 600 mg per 24 uur^[1]

Gebruik van methadon of esketamine (Ketanest-S®) bij (ernstige) refractaire neuropathische pijn in overleg met pijnspecialist/consulent palliatieve zorg. Bij onvoldoende resultaat overleg met pijnspecialist/consulent palliatieve zorg.

1] bij nierinsufficiëntie en ouderen (> 60 jaar) lager doseren

11/2008

Omreken tabel opioiden

Tramadol	Morfine	Oxycodon	Hydromorfon	Fentanyl	Buprenorfine	Morfine	Oxycodon
oraal	oraal	oraal	oraal	transdermaal	transdermaal	intraveneus subcutaan	intraveneus subcutaan
mg/24 u	mg/24 u	mg/24 u	mg/24 u	microgram/u 1x/72 uur	microgram/u 1x/84 uur	mg/24 u	mg/24 u
300	30	15	-	12	17,5	10	7,5
-	60	30	8	25	35	20	15
-	120	60	16	50	52,5	40	30
-	180	90	24	75	70	60	45
-	240	120	32	100	105	80	60
-	300	150	40	125	122,5	100	75
-	360	180	48	150	140	120	90
-	420	210	56	175	-	140	105
-	480	240	64	200	-	160	120
-	540	270	72	225	-	180	135
-	600	300	80	250	-	200	150
-	660	330	88	275	-	220	165
-	720	360	96	300	-	240	180
-	+ 60	+ 30	+ 8	+ 25	-	+ 20	+ 15

pijn kaartje

Extra kaartjes zijn te bestellen bij het IKL, (043) 325 40 59 of te downloaden van www.ikcnet.nl/ikl

IKL
integraal
kankercentrum
Limburg

Telefoonnummers

- Heerlen, Atrium MC Parkstad, poli pijnbestrijding, (045) 576 66 50
- Maastricht, Academisch Ziekenhuis Kankercentrum, (043) 387 64 00
- Roermond, Laurentiusziekenhuis pijnpoli, (0475) 38 21 28/38 27 94
- Regionaal consultatieteam palliatieve zorg voor de IKL-regio, (043) 387 53 84
- Sittard-Geleen, Orbis Medisch Centrum pijnkliniek, (088) 459 52 81
- Weert, St. Jans Gasthuis secretariaat anesthesiologie (0495) 57 29 60

Voor de landelijke richtlijn Pijn bij kanker zie www.oncoline.nl

Nociceptieve pijn

Fase 1

Paracetamol en NSAID's

– paracetamol 3000–4000 mg/24 uur in 3–4 doses, oraal/rectaal

Niet selectieve COX-remmers

- diclofenac (Voltaren®) 75–150 mg/24 uur in 2–3 doses, oraal/rectaal
- ibuprofen (Brufen®) 1200–2400 mg/24 uur in 3–4 doses, oraal/rectaal
- naproxen (Naprosyne®) 500–1000 mg/24 uur in 2–3 doses, oraal/rectaal

COX 2-remmers

- meloxicam (Movicox®) 7,5–15 mg/24 uur in 1 dosis, oraal/rectaal
- celecoxib (Celebrex®) 200–400 mg/24 uur in 1–2 doses

Voor alle NSAID's geldt een (relatieve) contra-indicatie bij patiënten met cardiovasculaire problematiek en nierinsufficiëntie.

Voor niet-selectieve NSAID's geldt een contra-indicatie voor patiënten met maagproblematiek (in de voorgeschiedenis).

Fase 2

Zwak werkende opioïden

Het verdient aanbeveling fase 2 bij pijn door kanker over te slaan.

Fase 3

Sterk werkende opioïden

De medicijnen uit fase 1 gecombineerd met een sterk werkend opioïd.

	werkingsduur	aantal doses/24 uur
Morfine kortwerkend		
Drank/zetpil/injectie FNA/ Oramorph® drank/ Unit Dose Vial (= drinkampul)/siroop	4 uur	6
Morfine retard		
Morfine retardtablet	8–12 uur	2–3
MS Contin® tablet	8–12 uur	2–3
Kapanol® capsule	12–24 uur	1–2
Oxycodon kortwerkend		
OxyNorm® capsule/ drank/injectie	4–6 uur	4–6
Oxycodon retard		
OxyContin® tablet	8–12 uur	2–3
Fentanyl transdermaal		
Durogesic® pleister	72 uur*	
Fentanyl oromucosaal		
Actiq® begin 3-5 min.	2 uur	max. 6x/24 uur

* In uitzonderlijke gevallen kan het noodzakelijk zijn om de pleister na 48 uur te wisselen

Startdosering na non-opioïd: 30 mg morfine-equivalent oraal/24 uur.

Voor het wijzigen van toedieningsvorm of van preparaat dient men rekening te houden met de relatieve sterktes c.q. de biologische beschikbaarheid van de verschillende middelen (zie tabel).

Gebruik van methadon in overleg met pijnspecialist/consulent palliatieve zorg.

Doorbraakpijn

Behandelen met een kortwerkend, sterk opioïd. De dosis bedraagt 10–15 % van de 24-uurs dosis per gift, zo vaak als nodig is tot 6x/24 uur NB. Bij voorkeur van preparaat met hetzelfde werkzame opioïd.

Acuut optredende (onvoorspelbare) oncologische doorbraakpijn

Behandelen met fentanyl oromucosaal stick (Actiq®). Starten met 400 µg; max. 6x/24 uur. Bij ouderen en cachectische patiënten starten met 200 µg; max. 6x/24 uur. De dosering dient individueel te worden getitreerd, op geleide van de pijnklachten.

Opmerkingen

- Bij gebruik van opioïden altijd preventief laxantia voorschrijven, bij voorkeur een macrogol/lactulose en/of (kortdurend) een sennapreparaat.
- Opioïden kunnen misselijkheid veroorzaken, die meestal na enkele dagen verdwijnt. Dit kan behandeld worden met o.a. metoclopramide (Primperan®) 3 dd 10 mg oraal of 3 dd 20 mg rectaal, of haloperidol (Haldol®) 2–3 dd 1 mg oraal.
- Bij patiënten ouder dan 70 jaar en/of bij cachectische patiënten met een lagere dosis starten en voorzichtig ophogen.

Opioïdrotatie

Indien opioïdrotatie wordt toegepast in verband met 'intolerantie/bijwerkingen': neem dan 75% van de voorafgaande equivalente 24 uren dosering.

In geval van opioïdrotatie bij 'onvoldoende analgetisch effect', kan een equivalente dagdosering worden gegeven. Indien nodig kunt u altijd een consulent palliatieve zorg raadplegen.

Fase 4

Invasieve pijnbestrijding overleg met de regionale polikliniek pijnbestrijding (bv. coeliacus blokkade, spinale katheter, chordotomie etc.).